

предметність, масштабність, ефективність, оперативність, оптимальність, системність, правове регулювання тощо. Як ми бачимо, на рівні якісних розвідок, в межах яких і відбувалося наше дослідження, можна довести взаємодію між громадянським суспільством та політичною модернізацією, визначити особливості їхньої кореляції, ключові вектори впливу. Питання ж, що з них має більше впливового охоплення, потребує вже кількісного аналізу, який може стати аспектом подальших студій досліджуваної проблеми.

Список використаних джерел:

1. Фофанов В. Социальная деятельность как система. – Новосибирск: Наука, 1981. – С. 150.

Конет А.В.

аспірант,

*Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича*

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ПОЛІТИЧНУ ПОВЕДІНКУ ГРОМАДЯН

Актуальність дослідження зумовлена проблематикою дослідження особливостей політичної культури як чинника впливу на політичну поведінку громадян. Проблеми формування нового типу політичної культури потребують детального аналізу, всебічного врахування об'єктивних і суб'єктивних факторів, що впливають на політичну поведінку різних груп населення.

Політична поведінка громадян сучасної України характеризується впливом політичних орієнтацій, типів поведінки, певних стереотипів, що сформувались за часів радянської влади. Незважаючи на це, останнім часом спостерігається досить висока активність громадян під час виборчих кампаній, опитувань громадської думки, інших суспільно-політичних акцій, що є ознакою демократичного розвитку суспільства. Зміни в політичній культурі мають поєднуватися із змінами у політичній поведінці. При відсутності готовності людей прийняти демократичні принципи, нав'язані їм політичні інститути не зможуть функціонувати. На це звертають увагу політиків вчені, які досліджують трансформаційні процеси в Україні. Культура виступає своєрідним інформаційним фільтром суспільства. Зміни економіки, суспільно-політичного устрою мають поєднуватися із змінами в політичній культурі. Україна за конституцією демократична держава. Без демократичної культури неможливе формування розвинутої демократії. Демократична політична культура визначає характер політичного процесу. Проблема культури все частіше розглядається як домінуюча з позиції розвитку всієї цивілізації [1, с. 43].

Визначення «політична культура» має багато тлумачень, серед яких можна виділити такі: система переконань, почуттів та вірувань. Ці тлумачення

надають політичному процесу порядок і значимість і, як наслідок, забезпечують прийняття основних правил, котрі корегують поведінку в політичному процесі.

На думку визначних мислителів, політичну культуру можна тлумачити як систему переконань про моделі політичної поведінки і політичні інститути (С. Верба); модель орієнтації і поведінки в політиці (В. Розенбаум); сукупність позицій, цінностей і зразків поведінки, що торкаються взаємовідносин влади і громадян (Є. Вятр) [1, с. 52].

Західні вчені М. Доган та Д. Пелассі зазначають: «Саме культура, що визначає позиції людей, відчутно впливає на форми політичної активності, є сутнісним елементом політичного життя народу. Ось чому ми повинні вітати дослідження, які ставлять за мету зрозуміти, чим визначається суть політичної культури, від чого вона залежить, як, разом з якими процесами, під впливом яких конфліктів, подій вона формується» [2, с. 15].

Умовою формування політичної культури є зацікавленість громадянами політичним процесом, взаємодія з політичною реальністю.

Політична культура виражає:

- 1) динаміку традицій у сфері державної влади;
- 2) втілення цих традицій та розвиток у сучасному контексті;
- 3) вплив збережених традицій на формування традиції майбутнього.

Дослідниця І. В. Галактіонова здійснила спробу класифікувати фактори формування або трансформування політичної культури. На її думку, достатньо відштовхнутися від дихотомії «внутрішні/зовнішні» фактори. Виходить приблизно така схема:

Внутрішні фактори:

- вплив найближчого оточення (родина, навчальні заклади, групи однолітків, трудовий колектив);
- тип того місця, де людина мешкає постійно;
- особливості психології людини.

Зовнішні фактори:

- ЗМІ;
- ідеологія;
- державний лад;
- громадянська освіта [3, с. 51].

Слід сказати про те, що на сьогодні з розвитком інформаційних технологій одним із найбільш ефективних шляхів формування політичної культури є інформаційно-комунікаційна, тобто діяльність засобів масової інформації. До них слід віднести не лише газети, журнали, телевізійні новини, але ще й ЗМІ, які широко представлені у мережі Інтернет. Особливо велику роль на формування політичної культури мають маленькі ЗМІ кожної області чи міста, які орієновані на порівняно вузьку групу постійних читачів, але тим самим вони впливають на формування політичної культури відповідного регіону. Їх ще називають «четвертою гілкою влади», яка повинна бути «арбітром» перших трьох та нести об'єктивну інформацію та аналіз суспільству.

Що ж стосується телевізійних ЗМІ, то екран телевізора дозволяє не тільки у вербальній, але й у візуальній формі вносити в політичну свідомість ідеї,

погляди, думки, які зовсім недавно були абстрактними. Використання ЗМІ для формування політичної культури найбільш ефективно, оскільки вони спроможні впливати на велику кількість людей за короткі часові періоди, саме тому на передвиборних компаніях кандидати та партії максимум грошей вкладають у рекламу по телевізору. У перехідні періоди існування суспільства, що є навіть нетиповим, а вже привичним для України ЗМІ відіграють особливо важливу функцію у формуванні політичної культури. Тобто, сьогодні ЗМІ є одним із головних чинників впливу на політичну поведінку громадян, на їх політичну культуру. Населення через телебачення, газети, Інтернет отримують не тільки інформацію, а й зразки політичної поведінки, яку намагаються повторювати у своїй діяльності.

Не можна не назвати ще один із шляхів впливу на політичну поведінку – це навчальний і виховний процес у закладах освіти. Саме під час навчання та у стінах шкіл, коледжів, вузів проходить значна частина політико-правового виховання. Не слід також забувати про той вплив, який здійснює інститут політичної еліти на формування політичної свідомості та політичної культури. Фундаментальні перетворення політичного життя не можливі без трансформації політичної культури, яка в кожній ситуації є синтезом моментів формування, функціонування та розвитку, що робить її динамічною складною системою [3, с. 67].

Оскільки основними рисами української політичної культури є політична пасивність, амбівалентність – це позначається на політичній поведінці електорату. Потрібно відзначити, що події Помаранчевої революції вплинули на політичну поведінку громадян та рівень політичної культури; суспільство звикло до вільного висловлювання думок, плюралізму політичних ідей, цінностей. Незважаючи на всі ці позитивні зміни, політична культура українського суспільства, а особливо молоді, залишається на рівні спостерігача за політичними процесами. Пасивність політичної поведінки молоді можливо подолати лише через утвердження демократичних ідеалів, цінностей. Здавалось, що двадцятирічний етап формування нового стилю політичної поведінки повинен мінімізувати авторитарно-тоталітарні тенденції в структурі політичної культури, але більшість фахівців відзначають, що подолати вище зазначені тенденції в найближчий час неможливо.

Список використаних джерел:

1. Брегеда А. Політологія: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А. Брегета. – К. : КНЕУ, 1999. – 108 с.
2. Горбатенко В. Ціннісні аспекти реформування політичної системи України / В. Горбатенко // Політичний менеджмент. – 2007. – № 3 (24). – 203 с.
3. Політологічний вісник. Зб-к наук. праць. Вип. 41. – К. : «ІНТАС», 2009. – 528 с.